

**ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ФАКУЛЬТЕТ СУСПІЛЬНИХ НАУК
КАФЕДРА ПСИХОЛОГІЇ**

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Декан факультету суспільних наук
Юрій ОСТАПЕНЬ
« 30 » серпень 2025 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ПОЛІТИЧНА ПСИХОЛОГІЯ

Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти
Галузь знань	05 Соціальні та поведінкові науки
Спеціальність	053 Психологія
Освітня програма	Психологія
Статус дисципліни	обов'язкова
Мова навчання	українська

Робоча програма навчальної дисципліни «**Політична психологія**» для здобувачів вищої освіти галузі знань **05 Соціальні та поведінкові науки** спеціальності **053 Психологія** освітньої програми **Психологія**.

Розробник: Юхименко І.В. викладач кафедри психології

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні кафедри **психології**
протокол № 15 від « 30 » сервня 2025 р.

Завідувач кафедри проф. Уляна МИХАЙЛИШИН

Схвалено науково-методичною комісією факультету суспільних наук
протокол № 10 від « 30 » сервня 2025 р.

Голова науково-методичної комісії проф. Олена ПОПАДИЧ

Гарант освітньої програми проф. Вікторія СИНИШИНА

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС – 3	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин – 90	-	5
Кількість модулів – 2	Семестр:	
	-	10
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 12 самостійної роботи студента – 78	Лекції:	
	-	6
	Практичні (семінарські):	
	-	6
Вид підсумкового контролю: залік	Лабораторні:	
	-	-
Форма підсумкового контролю: усна	Самостійна робота:	
	-	78

2. МЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою вивчення навчальної дисципліни «Політична психологія» - засвоєння студентами основних теоретичних підходів до вивчення психологічних явищ та процесів, сформувані початкові уміння та навички інформаційно-аналітичної роботи в галузі політичної психології, надавати характеристику психологічним явищам, що викликають та супроводжують політичні процеси у суспільстві.

Відповідно до освітньої програми, вивчення дисципліни сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких компетентностей:

ЗК1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК3. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК4. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК5. Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК6. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

ЗК7. Здатність генерувати нові ідеї (креативність)

ЗК8. Навички міжособистісної взаємодії.

ЗК9. Здатність працювати в команді.

ЗК10. Здатність реалізовувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК11. Здатність зберегти та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя

СК1. Здатність оперувати категоріально-понятійним апаратом психології.

СК2. Здатність до ретроспективного аналізу вітчизняного та зарубіжного досвіду розуміння природи виникнення, функціонування та розвитку психічних явищ.

СК3. Здатність до розуміння природи поведінки діяльності та вчинків.

СК4. Здатність самостійно збирати та критично опрацьовувати, аналізувати та узагальнювати психологічну інформацію з різних джерел.

СК5. Здатність використовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій.

СК7. Здатність аналізувати та систематизувати одержані результати, формулювати аргументовані висновки та рекомендації.

СК9. Здатність здійснювати просвітницьку та психопрофілактичну роботу відповідно до запиту

СК11. Здатність дотримуватись норм професійної етики

СК12. Здатність до особистісного та професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку.

3. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Передумовами вивчення навчальної дисципліни «Політична психологія» є опанування таких навчальних дисциплін (НД) освітньої програми (ОП):

ОК 4 Філософія

ОК 11 Філософія психології

ОК 15 Загальна психологія

ОК 18 Соціальна психологія

ОК 19 Вікова психологія

ОК 25 Диференціальна психологія

ОК 26 Психологія праці

ОК 33 Психологія управління та менеджменту

4. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Відповідно до освітньої програми «Психологія», вивчення навчальної дисципліни повинно забезпечити досягнення здобувачами вищої освіти таких програмних результатів навчання (ПРН):

Програмні результати навчання	Шифр ПРН
Аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв'язання	ПР 1
Здійснювати пошук інформації з різних джерел, у т.ч. з використанням інформаційно-комунікаційних технологій, для вирішення професійних завдань.	ПР 3
Формулювати думку логічно, доступно, дискутувати, обстоювати власну позицію, модифікувати висловлювання відповідно до культуральних особливостей співрозмовника	ПР 10
Відповідально ставитися до професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку .	ПР 15
Демонструвати соціально відповідальну та свідому поведінку, слідувати гуманістичним та демократичним цінностям у професійній та громадській діяльності.	ПР 17

Очікувані результати навчання, які повинні бути досягнуті здобувачами освіти після опанування навчальної дисципліни «Політична психологія»:

Очікувані результати навчання з дисципліни	Шифр ПРН
Знати особливості політики як суспільного, психологічного явища. Розуміти та пояснювати проблеми політичної психології.	ПР 1
Знати особливості політичної психології як науки. Аналізувати політику як суспільне та психологічне явище, психологічні аспекти політичної орієнтації, участі і поведінки. Розуміти соціальну систему, суспільство, державу як місце функціонування політики. Знати особливості психології громадської думки.	ПР 3
Вміти логічно та доступно висловлювати власну думку щодо питань політичної психології.	ПР 10
Знати основні шляхи професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку з метою розширення знань у межах політичної психології.	ПР 15
Вміти дотримуватись соціально відповідальної та свідомої поведінки, слідувати гуманістичним та демократичним цінностям у межах питань політичної психології.	ПР 17

5. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання з навчальної дисципліни є: залік, модульна контрольна робота у письмовій формі, реферат, презентація.

Форми контролю та критерії оцінювання результатів навчання

Форми поточного контролю: усна (лабораторні заняття: (підготовка доповідей, рефератів, презентацій з подальшим захистом та відповідей на проблемні питання на лабораторних заняттях).

Форма модульного контролю: письмова (модульна контрольна робота у вигляді відповідей на питання різного рівня складності).

Форма підсумкового семестрового контролю: усна (залік).

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 1) (Заочна форма)

Поточне оцінювання та самостійна робота				Модульна контрольна робота	Сума
T1	T2	T3	T4	-	50
12	12	13	13		

T1, T2 ... – теми

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 2) (Заочна форма)

Поточне оцінювання та самостійна робота			Модульна контрольна робота	Сума
T5	T6	T7	-	50
16	17	17		

T1, T2 ... – теми

Оцінювання окремих видів навчальної роботи з дисципліни (Заочна форма)

Вид діяльності здобувача вищої освіти	Модуль 1		Модуль 2	
	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)
Практичні заняття	1.5	30	1.5	30
Презентація	1	10	1	10
Реферат	1	10	1	10
Разом		50		50

Критерії оцінювання підсумкового семестрового контролю

Бали	Критерії оцінювання
F	Студентом дана неправильна відповідь на запитання. Він ухилився від аргументації, виявив незадовільні знання понятійного апарату, спеціальної літератури або взагалі нічого не відповів. Практично не знає психолого-педагогічної термінології. Володіння навчальним матеріалом на рівні розпізнавання. Не може користуватися підручником, методичними рекомендаціями, іншими дидактичними засобами. Володіє тільки окремими прийомами практичної діяльності, яких недостатньо для формування вмінь.
FХ	Має уяву про психолого-педагогічну термінологію. Володіє навчальним матеріалом на фрагментарному рівні. Конспект з предмету носить не систематизований, фрагментарний характер. Не вміє скласти алгоритм відповіді. Не може відповісти на питання чи виконати практичну роботу без грубих помилок на які не звертає уваги.
E	Студентом в цілому дана правильна відповідь на поставлене запитання. Проте він не зміг переконливо аргументувати її, помилився у використанні понятійного апарату, виявив низький рівень знання відповідних літературних першоджерел. Самостійно відтворює головні положення викладені в базовому підручнику чи лекційному матеріалі. Знає основні психолого-педагогічні терміни. Потребує допомоги викладача чи товаришів для відтворення систематизованого навчального матеріалу. При реалізації знань в вирішенні практичних завдань потребує допомоги викладача на всіх етапах роботи. Часто допускає типові помилки які при допомозі здатен виправити. Повністю відсутнє знайомство з інформацією що викладена в додатковій літературі.

D	Повністю відтворює інформацію що викладена в базовому підручнику. Має значні утруднення при необхідності користування додатковою та довідниковою літературою. Епізодичне знайомство з періодичними психолого-педагогічними виданнями. Сформовані вміння може використовувати у стандартних ситуаціях які закладені у навчальні завдання. При виправленні допущених помилок потребує деякої допомоги викладача. Затрудняється при необхідності використовувати знання отриманні при вивченні інших дисциплін.
C	На основі оволодіння матеріалом в обсязі робочої навчальної програми дисципліни, під керівництвом викладача вміє зіставляти, узагальнювати, систематизувати інформацію про педагогічні явища. Цілком самостійно використовує набуті знання, вміння та навички в стандартних навчальних ситуаціях. Здатен контролювати свою діяльність. При контролі знань досить вільно складає алгоритм відповіді. Швидко знаходить необхідну інформацію в довідниковій літературі. Знайомий з психолого-педагогічними періодичними виданнями поточного року.
B	Вільно володіє матеріалом у відповідності з програмою дисципліни. Знання, вміння та навички може самостійно примінити у нестандартних ситуаціях навчального характеру. Проявляє інтерес до наукової та науково-популярної літератури з предмету. Самостійно опрацював рекомендовану, додаткову літературу з предмету. В процесі вивчення дисципліни іноді виконував реферати не передбачені робочою програмою дисципліни. Проявляє схильність до аналітико-синтетичної діяльності, здатен висловлювати власну думку що до вивченого матеріалу. Отримані знання використовує при аналізі стану навчально-виховного процесу в університеті.
A	Студентом дана правильна і вичерпна відповідь на поставлене запитання. При цьому виявлено високий рівень володіння понятійним апаратом, знання першоджерел. На основі досконалого знання матеріалу предмету студент набуті знання, вміння та навички використовує при рішенні нестандартних задач. Вільно використовує міжпредметні зв'язки, орієнтується у періодичній та монографічній літературі з предмету. Легко знаходить відповіді на нестандартні, несподівані питання. У складних ситуаціях може провести аналіз на рівні теоретичного осмислення. Виявляє творчі здібності, нахил до самостійної науково-дослідної роботи.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D		
60-63	E	задовільно	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

6. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

6.1. Зміст навчальної дисципліни

Модуль 1

ТЕМА 1. Політична психологія як наука

Поняття і генеза політичної психології. Політична свідомість, основні типи політичної свідомості. Особливості, структура, класифікація політики. Рівні політики. Політичні символи. Функції політичної психології. Предмет, об'єкт і метод політичної психології. Основні напрями політичної психології. Об'єкти політико-психологічних досліджень. Методи дослідження політичної психології. Особливості та форми вияву політичної психології. Політичні цінності. Політичні норми. Політичні потреби. Політичні інтереси. Політичні думки. Політичні міфи. Політичні традиції. Політична психологія та інші науки.

ТЕМА 2. Політика як суспільне, психологічне явище

Природа і сутність політики. Сутність політики за її змістом, політика як діяльність. Рівні існування політики. Політичний процес. Структура політичного процесу. Режими існування політичного процесу. Зміст політичного процесу. Типи і різновиди політичного процесу. Особливості взаємодії політики з іншими сферами життєдіяльності. Політика і економіка. Політика і соціальна сфера. Політика і культура. Політика і мораль.

ТЕМА 3. Соціальна система, суспільство, держава – місце функціонування

політики

Соціальна система. Суспільство, види суспільства. Суспільство і держава. Громадська організація. Громадянське суспільство. Культура, ціннісні орієнтації суспільного розвитку. «Масова психологія». «Психологія натовпу». Проблема демократії в суспільному розвитку. Вибори. Основні системи виборів. Політичний розвиток. Політична ідеологія.

ТЕМА 4. Людина і політика, ідеологія: діалектика і психологічні проблеми

відносин

Проблема «людина і політика». Політичний процес. Політична діяльність. Політичні відносини. Політична свідомість. Публічний політичний світ. Типи відносин людини і політики. Аполітичність. Групи тиску як учасники політичного процесу. Групи інтересів як учасники політичного процесу. Політична діяльність. Ідеологія. Політична культура. Політичний ідеал. Політична боротьба. Війна як крайня форма конфлікту між народами, державами.

Модуль 2

ТЕМА 5. Влада як найважливіший атрибут політичної системи, засади існування і взаємодії суб'єктів політичного процесу

Влада. Політична влада. Неполітична влада. Ресурси влади. Легітимність влади. Рівні легітимності влади. Носії влади. Політична криза. Конфлікт. Типи політичних конфліктів. Методи розв'язання конфліктів. Типи політичних конфліктів. Способи запобігання політичного конфлікту. Способи виходу з політичного конфлікту. Опозиція – проблеми впливу на політику і політичні процеси.

ТЕМА 6. Психологія громадської думки і національна ідея.

Політична свідомість як психологічний феномен. Політична ідеологія. Психологія політичного мислення. Психологія масової свідомості та громадської думки. Національна ідея і проблеми національної психології.

ТЕМА 7. Психологічні аспекти політичної орієнтації, участі і поведінки

Психологічні особливості політичної орієнтації суб'єктів політичного процесу. Політична участь і поведінка: особливості та основні типи. Політичне лідерство як психологічний феномен. Психологічні аспекти формування і особливості функціонування політичної еліти. Психологічні аспекти формування політичної культури. Психологічні особливості політичних технологій. Психологія політичних маніпуляцій, міфів та насилля.

6.2. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	Форма навчання: заочна					
	Усього	у тому числі				
лекції		практичні (семінарські)	лабораторні	індивідуальна робота	самостійна робота	
10-й семестр						
Тема 1. Політична психологія як наука	14	2	1	-	-	11
Тема 2. Політика як суспільне, психологічне явище	13	2	-	-	-	11
Тема 3. Соціальна система, суспільство, держава – місце функціонування політики	12	-	1	-	-	11
Тема 4. Людина і політика, ідеологія: діалектика і психологічні проблеми відносин	12	-	1	-	-	11
Тема 5. Влада як найважливіший атрибут політичної системи, засади існування і взаємодії суб'єктів політичного процесу	12	-	1	-	-	11
Тема 6. Психологія громадської думки і національна ідея.	13	-	1	-	-	12
Тема 7. Психологічні аспекти політичної орієнтації, участі і поведінки	14	2	1	-	-	11
Разом за семестр	90	6	6	-	-	78

6.3. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Тема 1. Політична психологія як наука	-	1
2	Тема 2. Політика як суспільне, психологічне явище	-	-
3	Тема 3. Соціальна система, суспільство, держава – місце функціонування політики	-	1
4	Тема 4. Людина і політика, ідеологія: діалектика і психологічні проблеми відносин	-	1
5	Тема 5. Влада як найважливіший атрибут політичної системи, засади існування і взаємодії суб'єктів політичного процесу	-	1
6	Тема 6. Психологія громадської думки і національна ідея.	-	1
7	Тема 7. Психологічні аспекти політичної орієнтації, участі і поведінки	-	1
Разом		-	6

6.4. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Тема 1. Політична психологія як наука	-	11
2	Тема 2. Політика як суспільне, психологічне явище	-	11
3	Тема 3. Соціальна система, суспільство, держава – місце функціонування політики	-	11

4	Тема 4. Людина і політика, ідеологія: діалектика і психологічні проблеми відносин	-	11
5	Тема 5. Влада як найважливіший атрибут політичної системи, засади існування і взаємодії суб'єктів політичного процесу	-	11
6	Тема 6. Психологія громадської думки і національна ідея.	-	12
7	Тема 7. Психологічні аспекти політичної орієнтації, участі і поведінки	-	11
	Разом	-	78

7. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

1. Абизов В. Є. Політичне рішення: механізм прийняття. / Абизов В. Є., Кремень В. Г. — К., 1995.
2. Антонюк О. В. Деякі питання формування історичної самосвідомості українського народу / Антонюк О. В. // Укр. іст. журн. — 1993. — № 11–12.
3. Бебик В. М. Базові засади політології: історія, теорія, методологія, практика: [Моногр.]. / Бебик В. М. — К., 2000.
4. Білоус А. О. Політико-правові системи: світ і Україна: Навч. посіб. / Білоус А. О. — 2-ге вид., перероб. і доп. — К., 2000.
5. Головатий М. Ф. Політична психологія. / Головатий М. Ф. — К., 2001.
6. Головатий М. Ф. Професія політик. / Головатий М. Ф. — К., 2000.
7. Дашутін Г. П. Український експеримент на терезах гуманізму. / Дашутін Г. П., Михальченко М. І. — К., 2001.
8. Медвідь Ф. Національні та національно-державні інтереси України у перехідний період: політико-правовий аналіз // Вісн. Львів. ун-ту внутрішн. справ. / Медвідь Ф. — 2000. — № 1.
9. Мофа С. О. Національна самосвідомість у пошуках визначення // Нова парадигма. / Мофа С. О. — Запоріжжя, 2001.
10. Рудич Ф. М. Політичні партії України: політологічний контекст // Вибори і референдуми в Україні: проблеми теорії і практики. / Рудич Ф. М. — К., 2001.
11. Рудич Ф. М. Політологія: Курс лекцій. / Рудич Ф. М. — К., 2000.
12. Рябов С. Г. Політологія: словник понять і термінів. — 2-ге вид., перероб. і доп. — К., 2001.
13. Старосольський В. Теорія нації. / Старосольський В. — К., 1998.
14. Щокін Г. В. Загальні контури теорії соціального розвитку та управління / Щокін Г. В. // Україна на зламі тисячоліть. — К., 2000.
15. Щокін Г. В. Стан і перспективи розвитку України і світу / Щокін Г. В. // Проблеми та перспективи української реформації. — К., 2001.

**Результати перегляду
робочої програми навчальної дисципліни**

Робоча програма перезатверджена на 20___ / 20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток ___).
(потрібне підкреслити)

протокол № ___ від «___» _____ 20 ___ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20___ / 20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток ___).
(потрібне підкреслити)

протокол № ___ від «___» _____ 20 ___ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20___ / 20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток ___).
(потрібне підкреслити)

протокол № ___ від «___» _____ 20 ___ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20___ / 20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток ___).
(потрібне підкреслити)

протокол № ___ від «___» _____ 20 ___ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)